Treatment Literacy เพื่อการเข้าสู่ระบบบริการ การดูแลรักษาและการคงอยู่ในระบบ

นางสุภาภรณ์ อยู่เจริญ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
โรงพยาบาลชัยภูมิ

เกณฑ์การเริ่มยาต้านเอชไอวีในประเทศไทย ให้ยาต้านเอชไอวีในผู้ติดเชื้อทุกรายในทุกระดับ CD4

- การเตรียมตัวผู้ติดเชื้อสำหรับการเริ่มยาต้านเอชไอวี
- ผู้ติดเชื้อที่จะเริ่มยาต้านเอชไอวีต้องเข้าใจถึงประโยชน์และผลข้างคียงของการรักษา
- เข้าใจประเด็นความสำคัญของ adherence
- ยินดีที่จะเริ่มยาต้านเอชไอวี และมีความมุ่งมั่นตั้งใจรับยาต้านเอชไอวีอย่างสม่ำเสมอตลอดชีวิต
- ผู้ป่วยจำเป็นต้องมีadherence ที่ดีมาก คือ รับประทานยาอย่างถูกต้องครบถ้วน ตรงเวลา
- และต่อเนื่องสม่ำเสมอไม่ต่ำกว่าร้อยละ 95
- ต้องเตรียมผู้ติดเชื้อให้พร้อมกับการต้องรับประทานยาตลอดชีวิต***
- ผู้ติดเชื้อเอชไอวีต้องทราบถึงความสำคัญของการมาติดตามการรักษาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง
- กรณีที่เป็นเด็กจำเป็นต้องคุยกับผู้ดูแลและผู้เกี่ยวข้อง
- ต้องคำนึงถึงทางเลือกของผู้ป่วยในกรณีที่ไม่เลือกการกินยาเป็นสิทธิของผู้ป่วย

แนวคิดพื้นฐาน TREATMENT LITERACY : TL

- **TL** เป็นกระบวนการ ให้บุคคลได้รับข้อมูล ความรู้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโรค /
- ความเจ็บป่วย/การติดเชื้อ ที่เป็นและการรักษา
- ? **TL** อยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าบุคคลมีศักยภาพ การที่ผู้ติดเชื้อเอชไอ
- วีและผู้ป่วยเอดส์ เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ หรือ ความรู้สึกในการควบคุม
- ตนเองได้ (**self management)** มีความรู้ ทัศนคติและทักษะ โดยใช้ข้อมูล
- ทีมีหลักฐาน มีความถูกต้องและเป็นวิทยาศาสตร์ จนเกิดการมีส่วนร่วม
- อย่างจริงจังในการตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาของตนเอง นอกจากนี้ยัง
- สามารถให้การช่วยเหลือในการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้แก่ผู้ติดเชื้อรายอื่น ๆ
- รวมทั้งผู้ดูแล หรือ สมาชิกในครอบครัว

ผลลัพธ์ที่แท้จริงของดูแลผู้ติดเชื้อ

ผลกระทบ

การมีสุขภาวะ (Good Health) และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นตามสมควร

ผลลัพธ์

ผู้ป่วยอยู่ในสภาวะแวดล้อมการบริการที่เอื้อต่อสุขภาพ ได้รับการเสริมพลังอำนาจ ให้มีความรู้ความเข้าใจในสภาวะโรค/สภาวะสุขภาพของตนเอง จนสามารถดูแลตนเอง และจัดการสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อสุขภาพของตนได้ นำไปสู่ภาวะแทรกซ้อนที่ลดลง/ไม่ป่วย พึ่งพิงการรักษาลดลง

ผลผลิต

การดูแลรักษาพยาบาลครบวงจร ได้ คุณภาพ มาตรฐาน

ผู้ป่วยได้รับ ARV ทุเลาจากโรคและ มีภาวะแทรกซ้อนน้อยที่สุด

แนวคิด

- สิทธิผู้ป่วยเสมอภาค
- ผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง
- บริการมาตรฐาน คุ้มค่า
- ครอบครัวมีส่วนร่วม

ชุดความรู้สำคัญเกี่ยวกับการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอชไอวี โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โรคโดยตรง (Treatment Literacy)

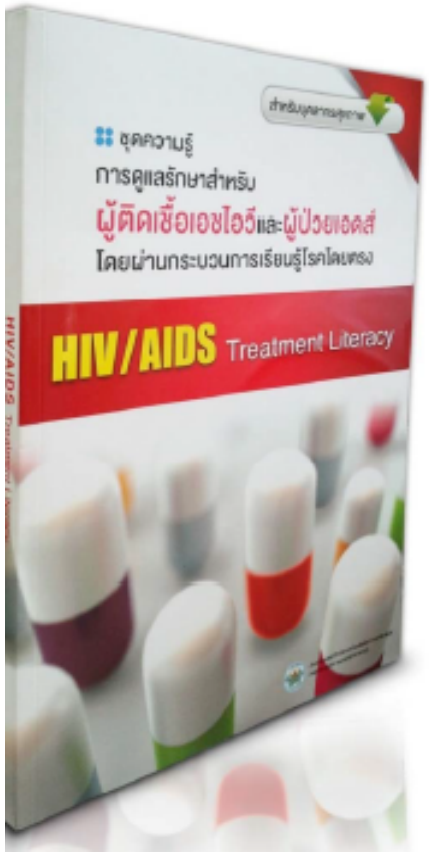

หมายถึง ชุดความรู้อันเป็นวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโรคหรือการเจ็บป่วยซึ่งผู้รับบริการจำเป็นต้องได้รับ <u>โดยกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของผู้รับบริการ อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ</u> เพื่อนำไปสู่กระบวนการคิด เกิดความตระหนักเกี่ยวกับภาวะสุขภาพและการเจ็บป่วยของตนเอง รวมถึงสามารถรับผิดชอบดูแลตนเอง <u>เพื่อจัดการกับโรคและการเจ็บป่วยของตนเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม</u>มากขึ้น เช่น การป้องกันและลดความเสี่ยงต่อการรับเชื้อเพิ่ม การรู้สถานะ การเริ่มการรักษาเร็ว การรับประทานยาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การดำเนินชีวิตอย่างมีสุขภาวะ

แนวทางการนำ TL ไปใช้

1. พิจารณารูปแบบการนำไปใช้ เก่า ใหม่ ผ่านผู้ดูแล แบบกลุ่ม แบบรายบุคคล และเอกสาร กิจกรรมการสื่อสารโดยตรงและผ่านกิจกรรม
2. การทบทวนและการประเมินความรู้ ความเข้าใจ
3. การปรับเพิ่มเนื้อหาให้เหมาะสม กับเทคโนโลยีใหม่และกลุ่มเป้าหมาย
4. Check list

การจัดบริการ

1. จัดกลุ่มผู้รับบริการ (รายใหม่ รายเก่า เปิดเผยหรือไม่) มาบริการ และมีการทบทวน
2. รูปแบบการจัดโปรแกรมการให้ความรู้ (รายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่)
3. เทคนิคการสื่อสาร สื่อประกอบการให้ความรู้
4. การประเมินผลความรู้ ความเข้าใจ การเรียนรู้ความครบของเนื้อหา
5. การนัดหมายเรียนรู้หัวข้อ TL อย่างต่อเนื่อง

ชุดความรู้ฯประกอบด้วย 7 หัวข้อหลัก

1. ความรู้เรื่องเอดส์
2. โรคติดเชื้อฉวยโอกาส
3. การป้องกันการถ่ายทอดเชื้อและการรับเชื้อเพิ่ม (Positive Prevention)
4. การรักษาด้วยยาต้านไวรัส
5. การส่งเสริมสุขภาพ
6. การสร้างพลังใจและการวางแผนชีวิต
7. สิทธิและสิทธิประโยชน์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวี

แบบบันทึกการได้รับชุดความรู้เรื่องการดูแลรักษา สำหรับผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้โรคโดยตรง (Treatment Literacy

ชื่อ – สกุล

.....

HN.....

...

เข้ารับบริการเมื่อ เดือน..... พ.ศ.

..... (.....) เริ่มรักษาด้วยยาต้านไวรัส

(.....) ยังไม่เริ่มรักษา

เรื่อง	ก่อนนี้ได้รับความรู้หรือไม่	วันที่ได้รับความรู้แบบกลุ่ม	วันที่ได้รับความรู้แบบรายบุคคล	หมายเหตุ (ผู้ดูแล/ญาติ)
1. ความรู้เรื่องเอดส์	(.....) เคย (.....) ไม่เคย	....	....	
2. โรคติดเชื้อฉวยโอกาส	(.....) เคย (.....) ไม่เคย	....	....	
3. การป้องกันการถ่ายทอดเชื้อ	(.....) เคย (.....) ไม่เคย	....	....	
4. การรักษาด้วยยาต้านไวรัส	(.....) เคย ( ) ไม่เคย	....	....	
5. การสร้างพลังใจและการวางแผน	(.....) เคย (.....) ไม่เคย	....	....	
6. สิทธิและสิทธิ	(.....) เคย (.....) ไม่เคย	....	....	
การส่งเสริมสุขภาพ	(.....) เคย (.....) ไม่เคย	....	....	
8. อื่นๆระบุ	(.....) เคย (.....) ไม่เคย	....	....	

ชุดความรู้ 7 หัวข้อ

ชุดหัวข้อความรู้	ระยะเวลาให้ความรู้	ระยะเวลาที่ทบทวน	สื่อการเรียนรู้
1.ความรู้เรื่องโรคเอดส์ ความจริงของ HIV ระบบภูมิคุ้มกันและการตรวจวินิจฉัย ระยะของโรค, การดำเนินโรค	เริ่มเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ	ทบทวนช่วงระยะ CD4 ลดลงและช่วงติดตาม CD4	ภาพพลิกความรู้เรื่องเอดส์ ใบประเมินความรู้
2.โรคติดเชื้อฉวยโอกาส ความรู้เรื่องโรค OIs วัณโรค PCP CRTPTO CMV	เริ่มเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ	ทบทวนช่วงติดตาม CD4 เมื่อCD4 ลด VL เพิ่ม	ภาพโรคฉวยโอกาส

ชุดความรู้ 7 หัวข้อ

ชุดหัวข้อความรู้	ระยะเวลาให้ความรู้	ระยะเวลาที่ทบทวน	สื่อการเรียนรู้
3.การป้องกันการถ่ายทอดและรับ เชื้อ เอช ไอ วี เพิ่ม ไม่รับเพิ่ม ประเมินความเสี่ยง ไม่ถ่ายทอดเชื้อ Safe sex ทักษะการต่อรอง การปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย STI สารเสพติด Disclosure	เริ่มเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ	ทบทวนต่อเนื่อง ทบทวนเมื่อ CD4 ลด VL เพิ่ม	ภาพถุงยางอนามัย ภาพส่งเสริมการป้องกัน อุปกรณ์สาธิตการใช้ถุงยางอนามัย

ชุดความรู้ 7 หัวข้อ

ชุดหัวข้อความรู้	ระยะเวลาให้ความรู้	ระยะเวลาที่ทบทวน	สื่อการเรียนรู้
4.การรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ การเตรียมตัวก่อนกินยาต้านไวรัส+ยาต้านไวรัสกับโรคร่วม+ข้อควรระวัง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับยาต้านไวรัส อาการข้างเคียง Adherence Drug interaction Drug resistance IRIS	เริ่มเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ	ทบทวนช่วงเตรียมการรักษาด้วยยาต้านไวรัส และเน้นย้ำ เรื่อง Adherence เป็นระยะๆ	ภาพตัวอย่างยา ARV ภาพพลิกการรักษาด้วยยาต้านไวรัสเอดส์ -เล่าประสบการณ์จากเพื่อน - นวัฒกรรมส่งเสริม Adherence

ชุดความรู้ 7 หัวข้อ

ชุดหัวข้อความรู้	ระยะเวลาให้ความรู้	ระยะเวลาที่ทบทวน	สื่อการเรียนรู้
5.การส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ การออกกำลังกาย บำบัดทางเลือก/สมาธิ บำบัดสุขภาพทางเพศ อนามัยเจริญพันธุ์ การวางแผนครอบครัว สุขอนามัยส่วนบุคคล อบายมุข	เริ่มเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ	ทบทวนเป็นระยะ	- ชุดการสอนลด ละเลิก บุหรี่ , สุรา - ภาพอาหาร 5 หมู่ตามบริบท -สื่อบุคคล - กิจกรรมออกกำลังกาย

ชุดความรู้ 7 หัวข้อ

ชุดหัวข้อความรู้	ระยะเวลาให้ความรู้	ระยะเวลาที่ทบทวน	สื่อการเรียนรู้
6.การสร้างพลังใจและการวางแผนชีวิต Psycho support(การจัดการความเครียด การสร้างคุณค่า สิ่งยึดเหนี่ยว) การลดการตีตราและการรังเกียจจากสังคม การวางแผนชีวิตในระยะยาว (การเตรียมตัวการเจ็บป่วยระยะสุดท้าย)	เริ่มเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ	ผู้รับบริการมีปัญหาสูญเสีย กำลังใจ	ตัวแบบ (กรณีเปิดเผยตัว) เรื่องเล่าประสบการณ์

ชุดความรู้ 7 หัวข้อ

ชุดหัวข้อความรู้	ระยะเวลาให้ความรู้	ระยะเวลาที่ทบทวน	สื่อการเรียนรู้
7.สิทธิและสิทธิประโยชน์ การได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน การตัดสินใจในการเปิดเผยผลเลือด การเลือกคู่ครอง การตั้งครรภ์ การรับรักษา สิทธิประโยชน์ สวัสดิการ สิทธิในการรักษา	เริ่มเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ	ทบทวนเมื่อแข็งแรงและมีความประสงค์ทำงานต่างถิ่น	ชุดสิทธิประโยชน์หลักประกันสุขภาพ

ผลลัพธ์การดูแลผู้ติดเชื้อ รพ.ชัยภูมิ

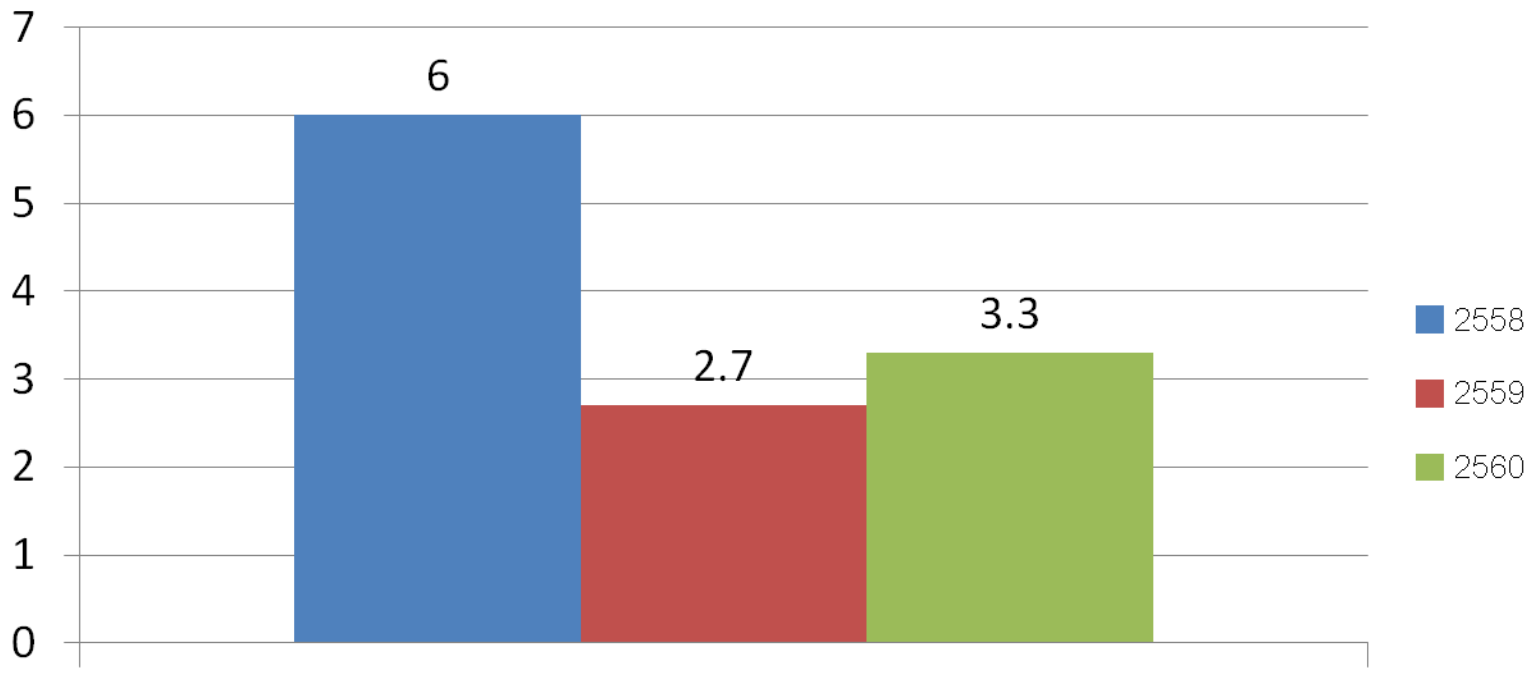

ร้อยละผู้ติดเชื้อรายใหม่ที่กินยาต้านเสียชีวิต

ผลลัพธ์การดูแลผู้ติดเชื้อ รพ.ชัยภูมิ

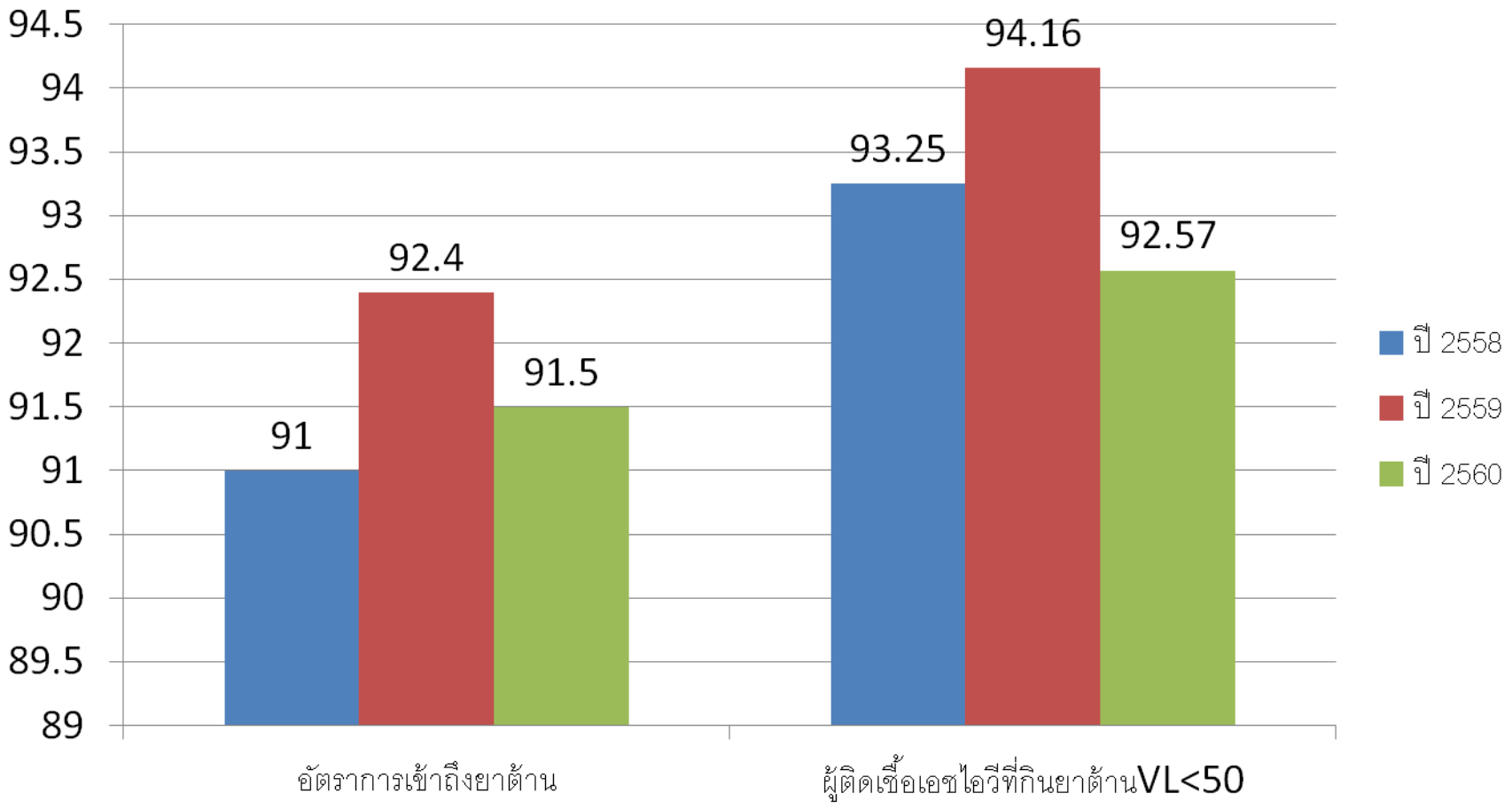

ผลลัพธ์การดูแลผู้ติดเชื้อ รพ.ชัยภูมิ

งานการป้องกันการถ่ายทอดเชื้อเอชไอวีจากแม่สู่ลูก

- อัตราการถ่ายทอดเชื้อจากแม่สู่ลูก 0 ตั้งแต่ปี 2557 – ปัจจุบัน

จากความร่วมมือของทีมสหวิชาชีพจาก

สูติกรรม กุมารเวชกรรมและอายุรกรรม

สวัสดี